ב' בניסן תשע"ט
7 באפריל 2019

סיכום ישיבת המועצה לגנים לאומיים ושמורות טבע

מספר 169 מיום 7.4.2019

השתתפו החברים:

פרופ' ערן פייטלסון – יו"ר, האוניברסיטה העברית
מר אלי אסקוזידו – ראש מועצה אזורית שורק
ד"ר יובל ברוך – רשות העתיקות
ד"ר מיכל (מוקי) גרוס – מכללת אורנים
מר עודד וינר – נציג ציבור
ד"ר אינג' רותי פרום אריכא – משרד החקלאות
פרופ' נורית ליסובסקי – הטכניון
אדר' שירי פונדומינסקי – משרד הבינוי והשיכון
מר רפי אלמליח – מנהל מקרקעי ישראל

מוזמנים:

מר יוסי שכטר – מנהל חטיבת מורשת ונוף
גב' ענת יציב – מנהלת אגף מקרקעין, חטיבת מור"ן, רשות הטבע והגנים
גב' תמר רביב – המשרד להגנת הסביבה
גב' אורלי זיו – משרד התיירות
גב' עינת ברונשטיין – קרן קיימת לישראל
מר דוד דשן-דויטש – מנהל מקרקעי ישראל

המשרד להגנת הסביבה
الوزارة لحماية البيئة
Israel Ministry of Environmental Protection

רחוב כנפי נשרים 3, ירושלים 9546406
טל': 02-6495848/85 פקס: 02-6495893

סדר יום 3

1. **הודעות יו"ר** 4

2. **תמ"ל/ 1071: מתחם חבצלת** 5

3. **תכנית מס' 353-0440131: זכרון יעקב - תכנית מתאר כוללנית** 10

4. **תכנית מס' 253-0593673: גן לאומי חורשת טל** 16

5. **תכנית מס' 608-0468306: שמורת טבע יטבתה** 26

6. **תכנית מס' 219-0508648: ג/23370 שמורת טבע הבטיחה** 29

7. **תכנית מס' 201-0539981: שמורת טבע נחל יחיעם הרחבה ג/23896** 30

סדר יום

1. הודעות יו"ר: אישרורים:

שמורת טבע אלונים על פי תכנית ג/18902.

שמורת טבע נחל ירמוך על פי תכנית מס' ג/18481.

2. תכנית מועדפת לדיור (להלן: תמ"ל)/ 1071: מתחם חבצלת:

מבוקש אישור המועצה לטובת דרך מוצעת בגישור מעל גן לאומי מוצע אביחיל בשטח של כ- 9.5 דונם בהתאם לסעיף 9 א(ג) לתכנית מתאר איזורית (להלן :תמ"א) 8.

3. תכנית מס' 353-0440131: זכרון יעקב - תכנית מתאר כוללנית:

דיון במסדרונות האקולוגיים בתחום תכנית המתאר הכוללנית של זכרון יעקב.

4. תכנית מס' 253-0593673: גן לאומי חורשת טל: **הצגת הפיתוח בגן לאומי.**

מבוקש לאשר את התכליות והשימושים המוצעים בתכנית.

5. תכנית מס' 608-0468306: שמורת טבע יטבתה: **הצגת תכנית הפיתוח לשמורה.**

נדרשת התייעצות בנושא הקמת תחנת שאיבה לביוב בתחום השמורה בהיקף של כ-150 מ"ר, על פי סעיף 8 לתמ"א 8.

6. תכנית מס' 219-0508648: ג/23370 שמורת טבע הבטיחה:

מבוקשת המלצת המועצה לאכרזה על שמורת טבע הבטיחה בשטח של כ- 9,990 דונם.

7. תכנית מס' 201-0539981: שמורת טבע נחל יחיעם הרחבה ג/23896:

א. מבוקש שינוי יעוד של כ- 970 דונם של יער טבעי לשימור לייעוד שמורת טבע ועוד 0.8 דונם של יער טבעי לטיפוח לייעוד שמורת טבע, לפי סעיף 13 בתמ"א 22 שינוי 4.

ב. מבוקשת המלצת המועצה לאכרזה על שמורת טבע נחל יחיעם הרחבה בשטח של 4,063.52 דונם.

1. הודעות יו"ר

מברך את מר יוסי שכטר, המנהל הנכנס של חטיבת מורשת ונוף ברשות הטבע והגנים על מינויו ומצפה לשיתוף פעולה פורה.

אישורים:

שמורת טבע אלונים על פי תכנית ג/18902:

התכנית פורסמה למתן תוקף בילקוט פרסומים(להלן בי.פ.) 7722 מיום 07/03/2018.

התכנית נידונה במועצת גנים בישיבה מס' 153 מיום 25/12/2014.

מבוקש אישרור ההמלצה להכרזת שמורת טבע אלונים בשטח של כ- 4,585 דונם.

החלטה:

מועצת גנים לאומיים ושמורות טבע מאשררת את המלצתה להכריז על שמורת טבע אלונים בשטח של 4,585 דונם.

ההחלטה התקבלה פה-אחד.

שמורת טבע נחל ירמוך על פי תכנית מס' ג/18481:

התכנית פורסמה למתן תוקף בי.פ. 7309 מיום 27/07/2016.

התכנית נידונה במועצת גנים בישיבה מס' 152 מיום 11/09/2014.

מבוקש אישרור ההמלצה להכרזת שמורת טבע נחל ירמוך בשטח של כ- 1,762 דונם.

החלטה:

מועצת גנים לאומיים ושמורות טבע מאשררת את המלצתה להכריז על שמורת טבע נחל ירמוך בשטח של 1,762 דונם.

ההחלטה התקבלה פה-אחד.

2. תמ"ל/ 1071: מתחם חבצלת:

מטרת הדיון : מבוקש אישור המועצה לטובת דרך מוצעת בגישור מעל גן לאומי מוצע אביחיל בשטח של כ- 9.5 דונם בהתאם לסעיף 9 א(ג) לתמ"א 8.

נוכחים מטעם הדיון:

גב' מיה בן שמואל - משרד מילוסלבסקי אדריכלים, עורכת התכנית

מר ניצן שקד - חברת אביב, מנהל הפרוייקט

גב' שירה גפן – רפרנטית בותמ"ל (הוועדה הארצית לתכנון ולבנייה של מתחמים מועדפים לדיור- להלן ותמ"ל)

מר חזקי סיבק – סגן ראש מועצה איזורית (להלן מ.א.) עמק חפר

ד"ר אריה דינטי - יו"ר ועד אגודה וועד מקומי מושב אביחיל

פרופ' ערן פייטלסון:

במתחם חבצלת יש גן לאומי בתמ"א 8 ובתכנית מתאר מחוזית 21/3. מבקש שהתכנית תוצג.

אדר' מיה בן שמואל:

מתחם חבצלת, הינה שכונה מוצעת הממוקמות בצפון העיר נתניה הכוללת 3,000 יחידות דיור, ועוד 500 יחידות דיור מיוחד. השכונה ממשיכה את מארג הרחובות הקיימים בנתניה.

הוצג הכביש המאושר בתוכנית עח/128/ 1 /א על רקע גן לאומי אביחיל בתמ"א 8. תכנון השכונה מצריך הסטה קלה של הכביש המאושר צפונה.

בתכנית המאושרת מוצע גשר מעל הגן הלאומי באורך של 100 מטר מהמחלף מערבה, התוכנית המוצעת מציעה גשר באורך של 110 מטר.

גב' שירה גפן:

מבקשים לאשר את המעבר בגישור בהתאם לסעיף 9 (א) (ג) לתמ"א.

במסגרת תכנית עח/ 128/ 1/ א אושר תוואי הכביש. ותכנית זו מציעה את הסטתו מעט צפונה. נערכו בדיקות לאורך גשר מקסימלי המתאפשר, ובהתייחס להמשך התפקוד האקולוגי של השטח ומניעת פגיעה בערכיותו.

הדיון בהפקדת התכנית עדיין לא התקיים. במהלך הישיבות שנערכו בתכנית נעשו תיאומים רבים לטיוב התכנון בשטח ומיצוי הפוטנציאל בצורה הטובה ביותר. הגבול צפוני של התכנית מאפשר שמירה של רצועה ירוקה מצפון לתכנית בין הגן לאומי ממזרח לרצועת החוף ממערב.

מר ניצן שקד:

בבדיקה הנדסית שנערכה על ידי מהנדס התנועה נמצא שכאשר נאריך את הגישור המוצע למעל 110 מטר, כפי שנראה בתכנית, יווצר צורך להגביה את כל השכונה במספר מטרים. אלא אם כן ונקטין את הגובה המינימלי של הקונסטרוקציה ובכך נוכל להאריך את הגשר.

מר דוד דשן-דויטש:
בנתניה יש הרבה קרקעות פרטיות וזוהי חטיבת קרקע בבעלות מדינה. הדרך העוברת מעל הגן הלאומי הינה דרך המתבססת על תוואי מאושר המתחבר לכביש החוף, ומאפשרת כניסה צפונית לנתניה. אין שינוי מהותי בין התוואי המאושר לתוואי המוצע בתכנית זו.
התועלות מתכנית זו הינן גבוהות לאור קביעת חיבור נוסף לנתניה, הנדרש והכרחי לעיר וכן תכנון של כ- 3500 יחידות דיור. לפיכך מבוקש לאשר את התוואי המוצע במסגרת תכנית זו.

ד"ר אינג' רותי פרום אריכא: לא מצליחה לראות את חיבור הכביש בצפון נתניה.
תשובת אדר' מיה בן שמואל: התכנית יוצרת כביש המחברת את העיר נתניה למחלף חבצלת דרך שכונת חבצלת ועין התכלת, כמו כן התכנון מציע חיבורים נוספים למרקם הקיים של העיר.

פרופ' נורית ליסובסקי: מבקשת לראות את החיבור לשכונה והגשר מעל הגן הלאומי.
תשובת אדר' מיה בן שמואל: הצגה של חתך הגישור מעל הגן הלאומי, תוך דגש על כל שהגישור המוצע מתחבר אל השכונה בגובה הקרקע ללא צורך בשינוי גובהה הבינוי.

מר חזקי סיבק – סגן ראש מ.א עמק חפר:
מגישים מכתב למועצה ומבקשים להוריד את הדיון מסדר היום. מועצה אזורית עמק חפר לא זומנה.
הופתענו לגלות כי דיון בנושא הנדון מונח על סדר יומה של המועצה לגנים לאומיים ושמורות טבע בתאריך 07.04.2019.
לא ברור מדוע המ.א. עמק חפר לא יודעה במישרין ומבעוד מועד על קיום הדיון.
לא ברור מדוע מתקיים דיון זה, שיש בו משום קידום תכנית תמ"ל 1071, כאשר ברקע הדברים ניתן פס"ד של בית המשפט המחוזי לדחיית התהליך הסטטוטורי של התכנית וכאשר הובטח לנו על ידי שר האוצר כי התכנית מוקפאת בשלב זה וכל פעילות בה תבוצע בתיאום מלא עם המ.א. עמק חפר.

יודגש כי המ.א. עמק חפר מתנגדת בכל תוקף לתכנית המוצעת, תמ"ל 1071, שבנדון, ובתוכה למחלף 'חבצלת' מעל הגן הלאומי 'אביחיל'.
מחלף זה מתוכנן במסגרת תכנית להקמת מתחם דיור מועדף של כ- 3,500 יחידות דיור במבנים של עד 25 קומות עם אלפי מ"ר של שטחי מסחר, מסוף תחבורתי ומתקנים הנדסיים אחרים.
מתחם זה מתוכנן על אדמות 'חבצלת השרון' שבתחום המ.א. עמק חפר, תוך פגיעה אנושה בצביון הכפרי והרס של ערכי טבע ונוף.

מבלי לפגוע בכלליות האמור לעיל, תכנון מחלף 'חבצלת' שמידותיו ותכסיתו על פני השטח הינם גדולים וניכרים, מחייב ביצועו ולימודו של תסקיר השפעה על הסביבה הנדרש לבחון, לכל הפחות, השפעות בתחום ההצללה, הנוף, זיהום האוויר, מעברים אקולוגיים, אקוסטיקה, הפרת מרקמים קיימים של צומח וחי ועוד.
לאור זאת, מבקש להסיר מסדר היום המתוכנן את הנושא שבנדון.

גב' ענת יציב:
כל שטח הגן הלאומי הוא חול מיוצב או מיוצב למחצה, על גבול השטחים המעובדים של עמק חפר. הצומח הוא מופע חופי של חברות חרוב מצוי-אלת מסטיק ברמת שימור סבירה. נוף של יער פארק פתוח, שאפיין את החולות המיוצבים והקרקעות הקלות של מישור החוף בעבר. בשטח הגן יש סימני פגיעה רבים: שבילים/דרכי עפר, ופסולת בניין. מינים פולשים כמו שיטה מכחילה והטרוטקה החולות. הממשק המתוכנן לגן הלאומי כולל סילוק הגרוטאות ופסולת הבניין, סילוק מינים פולשים, שיקום והסדרת השטח.
תכנית מתאר מחוזית 3/21 הרחיבה את הפוליגון של הגן הלאומי בתמ"א 8. עם זאת היא סימנה את הכביש שחוצה את הגן הלאומי ומאושר בתכנית מתאר מחוזית.
תמ"א 1 סימנה 2 פוליגונים משני צדי הכביש, כיום סימנה רק פוליגון צפוני.
החל משנות ה-90 רשות הטבע והגנים (להלן: רט"ג) קידמה לאורך השנים מספר תכניות לגן הלאומי, בגדלים שונים, אך מאחר והמועצה הארצית התנתה את קידום הכביש בקידום הגן הלאומי, קידום הגן הלאומי התעכב בגלל המועצה המקומית.

מר עודד וינר:
שמענו את המועצה האזורית וטענתה. ממליץ לדחות את הדיון.

פרופ' ערן פייטלסון:
האם הוועדה המקומית מתנגדת לגן הלאומי?

ד"ר אריה דינטי - יו"ר ועד אגודה וועד מקומי מושב אביחיל:
לשאלת יושב ראש הוועדה, אין למושב התנגדות לקידום הגן הלאומי, על כל השטח הנראה בבירור בתצ"א, שצורתו דמוי משולש, שקודקודו הצפוני נמצא בקרבת הכניסה המזרחית של מושב חבצלת השרון, ושבסיסו נמתח מהבתים הצפוניים של מושב אביחיל ועד לפינה הצפון מערבית של מתחם בתי העלמין (השטח הוצג בישיבה על גבי התצלומי אויר).
הרעיון של הותמ"ל להסדיר רק את החלק הצפוני כגן לאומי, איננו מקובל עלינו, ועל כן יש לוודא שכל כביש שיתוכנן באזור יכלול גישור ומעבר אקולוגי נרחב ככל הניתן, אשר יאפשר חיבור ומעבר חופשי בין חלקי הגן הלאומי מצפון ומדרום לכביש.
מדובר בשטח ירוק, ברובו לא מופר, עם צמחיית חולות טבעית לאזור, כיפות חרובים מרובות ואין ספור גיאופיטים. השטח מתוחזק מזה שנים רבות על ידי ילדי בית הספר היסודי באביחיל, בשיתוף עם נציגי

המושב והגופים הירוקים. בשלוש השנים האחרונות אף התקיים בה "הפנינג", של ארבעת יישובי האזור, יחד עם החברה להגנת הטבע (להלן: חל"ט), מ.א. עמק חפר ותושבי צפון נתניה.
בתמ"ל חבצלת מתוכנן כביש גישה בין השכונה החדשה לבין המחלף, אשר חוצה את הגן הלאומי, ברוחב של פי שניים ויותר מהכביש הקודם שתוכנן ואושר שם (אך נמצא עדיין בדיון בערכאות משפטיות), דבר שיביא לפגיעה אנושה בצמחיית הגן. לא זאת בלבד, אלא שמצפון לבתי העלמין, על השטח שתיארתי לעיל כחלק מהשטח הטבעי של הגן, מתכננים להקים מסוף תחבורה, תחנת כיבוי אש ומתקן אשפה פנאומטית, שאנחנו מתנגדים נחרצות להקמתם על שטח ערכי זה, תוך עקירת עצים לשווא.
בשולי הדברים אבקש להתייחס לדבריו של נציג רשות מקרקעי ישראל, אשר חזר שוב ושוב וציין שהדרך אמורה לשמש ככניסה צפונית לנתניה. כל מי שמתגורר באזור יודע היטב שהמטרה העיקרית של הכביש הוא לתת מענה לתושבים העתידיים של תמ"ל 1010 ותמ"ל 1071 (אם יאושר), אשר הגישה העיקרית שלהם לנתניה תעבור בכלל דרך כביש 2. הדבר מוצג גם בבחינת ההשלכות התחבורתיות שהכינו, היות ודרכי הגישה האפשריות לכיוון העיר נתניה מתוך תא השטח הינן מצומצמות מאוד, עד בלתי מעשיות. אוסיף ואציין שלנתניה יש כבר כניסה צפונית, בדמות מחלפון איינשטיין, כאשר בימים אלה מקודמת תכנית של עיריית נתניה, בהסכמת מ.א. עמק חפר ומושב אביחיל, להפיכתו למחלף מלא.

גב' שירה גפן:
חוות דעת המתכננת דיברה על בחינת האפשרות להצמדת מרכז התחבורה לשכונה ולמקמו לאורך הכביש ובחינתה אפשרות להעברת מיקומו של המתקן ההנדסי ושילובה של תחנת הכיבוי בשימוש סחיר בתחום התכנית (ומציאת חלופות למיקום תחנת כיבוי אש והמתקן ההנדסי) זאת על מנת להבטיח שמירה של שטחים פתוחים באזור זה.

מר ניצן שקד:
נערכה בחינת חלופות למיקום מסוף תחבורה. המיקום המוצג הינו הטוב ביותר מבחינה תחבורתית ואורבנית.
בניגוד לדברי נציגי עמק חפר, בסקר העצים שנערך על ידי אגרונום לא נמצאו עצי חרוב או עצים אחרים על גבי השטח המוצע למיקום מסוף תחבורה.

אדר' שירי פונדומינסקי: המפתח של הכביש נראה מאד רחב באמצע הגן הלאומי.

מר ניצן שקד:
רוחב הגשר המוצע הינו 57 מטר. הרוחב המוצע הינו בהתאם למספר הנתיבים הנדרשים על מנת לאפשר את רמת השירות התחבורתית הנדרשת להקמת השכונה.

מר אלי אסקוזידו:
למה אנו צריכים לדון בתכנית ותמ"ל? קיימת אי ודאות לגבי המשך פעילות הותמ"ל.

דיון פנימי:

פרופ' ערן פייטלסון:

לאור ההליכים המשפטיים נראה שהתכנית צריכה לבוא בפעם אחרת לאחר שהמצב המשפטי יובהר. לעומת זאת את הגן הלאומי יש לקדם מהר עם המועצה האזורית.

גב' ענת יציב: התכנית לגן הלאומי יש לה מספר והיא נמצאת בוועדות. היא לפני הפקדה.

ד"ר מיכל (מוקי) גרוס: אולי ניתן לנצל את ההזמנות הזו ובניית הגשר ולעשות חילופי שטחים?

גב' ענת יציב: אנחנו מבקשים שלא רק החלק הצפון מזרחי יהיה על גשר אלא שהגשר יהיה לאורך כל השטח הפתוח. ניתן להמשיך את המפתחים במקום סוללה גם דרומה ולא רק לאורך 110 מטר.

ד"ר אינג' רותי פרום אריכא: הגשר צריך לספק את כל המענה לכל רוחבו. אף פוליגון לא מתאים למציאות. יש הזדמנות לסמן קו סביר שתוחם את הגן הלאומי.

יש לפנות למוסדות התכנון לקבוע את הקו הכחול של הגן הלאומי ולעגנו סטטוטורית כחלק מאישור המועצה. אדר' שירי פונדומינסקי וסגן ראש המועצה עמק חפר מר חזקי סיבק ציינו זאת: בתכנון כבישים רחבים משתלבים ברחובות צרים.

גב' ענת יציב:

בעבר, הועדה המחוזית החליטה לצמצם את זכות הדרך לרוחב של 15 מטר עם נתיב אחד לכל כיוון ושתהיה דרך נופית.

מר יוסי שכטר:

ברגע שלא נמצאים על גשר לא נותר הרבה מהגן הלאומי. רוחב העבודה הנדרש הוא הרבה יותר גדול. למה לא להוריד את כל הגשר קרוב יותר לשכונה?

מר דוד דשן-דויטש:

על הגן הלאומי קיים כביש סטטוטורי מאושר. התכנית הנידונה מציעה להרים את הכביש.

במחלף המוצע נעשה כל מאמץ שעיקר השטח לא ייכנס לשכונה. יש שכונה עם מרכזים משולבים של צפון נתניה. גם תחנת כיבוי אש משרתת את האזור.

אל תכנסו לקרביים של התכנית הזו. נותר שטח ירוק רציף, פתוח. הגן הלאומי כלוא לגמרי.

מר עודד וינר:

הגן הלאומי כפי שתואר הוא במצב של שחיקה. אם במקום זה מתכוננות לפי יחידות דיור לא יישאר דבר מצדי הגשר. מציע לחזור לאור הנתונים – מצד אחד להגיד שהדיון לא יכול למצות עצמו עקב הנתונים מסביב. המועצה ממליצה לקדם במהירות האפשרית את הגן הלאומי ולקבוע את הגבולות מסביב.

גב' תמר רביב: גשר טוב יותר למעבר אקולוגי. האם התכנית כוללת כבר סימון לגן הלאומי?

גב' ענת יציב: תכנית תמ"לית לא מסמנת גן לאומי. לא יודעים מה השטח הכלוא.

גב' אורלי זיו: מה צריכים להיות גבולות הגן הלאומי?

גב' ענת יציב: הגבולות הם משני צדי הגשר.

החלטה:

1. מועצת גנים לאומיים ושמורות טבע ממליצה לקדם בדחיפות את הגן הלאומי. לאור הנדירות של בתי הגידול של חולות מיוצבים רואים חשיבות בקידום גן לאומי אביחיל. פונים לוועדה המקומית ולוועדה המחוזית לקידום גן לאומי זה. מבקשים עדכון עד הישיבה הבאה.
2. למועצת גנים לאומיים ושמורות טבע הוגשה תכנית שעתידה אינו ברור, ויש אי ודאות לגביה. להבנת המועצה מדובר בתכנית ותמ"ל שמעוכבת ויש דיונים בבתי משפט. אי לכך המועצה מבקשת שהתכנית תשוב אליה כשמצבה יתבהר.

ההחלטה התקבלה פה-אחד.

3. תכנית מס' 353-0440131: זכרון יעקב - תכנית מתאר כוללנית:

מטרת הדיון: דיון במסדרונות האקולוגיים בתחום תכנית המתאר הכוללנית של זכרון יעקב.

נוכחים מטעם התכנית:

מר זיו דשא - ראש מועצה מקומית זכרון יעקב
אדר' אילן איזן – עורך תכנית המתאר הכוללנית
מר שלמה אנקר – מנהל התכנון
אדר' זוהר זכאי - מרכזת תכנון סטטוטורי, חטיבת מור"ן, רשות הטבע והגנים
גב' רזיה זהבי – מתכננת מחוז צפון, רשות הטבע והגנים
מר מיקי לדל – מתכנן גליל תחתון וכרמל, מחוז צפון, רשות הטבע והגנים
מר בן רוזנברג – אקולוג מרחב כרמל, מחוז צפון, רשות הטבע והגנים

פרופ' ערן פייטלסון:

התכנית מגיעה לדיון בסוגיה עקרונית. הסוגיה האמיתית בתכנית המתאר של זכרון יעקב אינה בגין פגיעה בפוליגון של שמורת טבע או גן לאומי אלא סוגיית המסדרון האקולוגי. נושא זה של מסדרונות אקולוגיים רלוונטי למועצה לאור חשיבותו לשמירת הטבע בישראל.

רמת הנדיב היא "המעבדה" העיקרית לגבי הממשק של אזורים ים תיכוניים בישראל. הייתי חבר בוועדת ההיגוי לתכנית האסטרטגית של רמת הנדיב. מה שבולט בתכנית האסטרטגית זה חשיבות המסדרון האקולוגי מזרחה לשם המשך קיום המערכת הטבעית ברמת הנדיב. בלעדיו רמת הנדיב תוותר כאי. וכידוע איים מבחינה אקולוגית – זו בעיה קשה. לכאורה מבחינת המועצה התכנית תואמת את תמ"א 8 ולכן לא צריכה להגיע לכאן. אבל יש לנו סמכויות ייעוץ לכל גופי השלטון, ובכללם הוועדה המחוזית. בתיאום עם ועדה מחוזית חיפה, אנו מביאים את התכנית לדיון כאן בגלל הפגיעה במסדרון האקולוגי.

מר בן רוזנברג - אקולוג מרחב כרמל, מחוז צפון, רשות הטבע והגנים: **(מציג מתוך מצגת** את העבודה שנעשתה על ידי רט"ג לחשיבות המעברים האקולוגיים באזור מחוז חיפה. כמו-כן, מציג סקירה אקולוגית של אזור רמת הנדיב והשטחים הפתוחים ממזרח לדרך 652):

יש חשיבות מרבית לשמירה על רצף השטחים הפתוחים המאפשרים מעבר של אורגניזמים.

אנו עושים עבודה מול ועדה מחוזית חיפה בדיוק מפת המסדרונות במטרה שיטמיעו את השכבה במערכת בדיקת התכניות שלהם.

מטרה של מסדרון אקולוגי זה לאפשר מעבר של אורגניזמים מעיר מקלט אחת לשנייה (השטחים המוגנים סטטוטורית). בפועל המסדרונות האקולוגיים הם שטחים פתוחים שרובם חקלאיים.

אנו מזהים שתי תצורות של מסדרונות.

מסדרון צר: לדוגמה: המסדרון היחיד שנותר לחבר את גוש הכרמל לגליל, יש מקום אחד צר מדרום לקיבוץ יגור (מצפון זה כבר נשר) מדרום בסיס צבאי, בית כלא ומחצבה.

והמסדרון היחיד שנותר לחבר את הכרמל צפונה - שיישאר פתוח למעבר בעלי חיים. נדרש מעבר עילי מעל הכבישים והרכבת כפתרון הנדסי לצוואר הבקבוק שנוצר במסדרון. רט"ג מקדמת לחיבור זה תכנית לשמורת טבע (גבעות אלונים) ומסדרון אקולוגי.

מסדרון רחב: כמו בקעת הנדיב – מסדרון ברוחב של 4 ק"מ. יש אתגר בהגנה סטטוטורית על מסדרון רחב. איך משמרים בתחום השטחים האלה, על מה מתוך זה מגינים ואיך. האם תקנונית?

מנסים לקדם הגנה בתכנית המתאר הכוללנית של בנימינה- גבעת עדה שיטמיעו את המסדרון האקולוגי במסגרת התכנית – כרגע אין הענות של עורכי התכנית.

בתחום השטח מוניציפלי של בקעת הנדיב – זכרון יעקב ובנימינה ישנן שמורת טבע מוכרזת חותם כרמל, שמורת טבע נחל תנינים. בתפר בין זכרון לבנימינה זה המסדרון המדובר.

תכנית פארק היין זו התכנית הראשונה שהופיעה בה מסדרון אקולוגי, על פי מיטב הידע שהיה קיים. כיום ברור שהמסדרון ברוחב 50 מטר ובאורך 800 מטר אינו מספק. יש תכנון למעבר מתחת לכביש, 11 מטר רחב, גובה 3 מטר. אבל אין מידע באם צבאים יעברו בה.

ברמת הנדיב יש עולם חי עשיר הכולל אוכלוסיית צבאים יחסית גדולה ויציבה. כאן שוחררו ראשוני איילי הכרמל (בהמשך גם בהר חורשן) וראינו איך האיילים מהר חורשן מגיעים לרמת הנדיב, אייל ששוחרר ב- 2005 בהר חורשן, הפך לזכר הדומיננטי ברמת הנדיב. החיבור היה דרך האזור של פארק היין. זה שטח טבעי.

הייתה עבודה של חברה ALTERA שעוסקת במסדרונות אקולוגיים שבחנה את חיבור רמת הנדיב לאלונה/הר חורשן. הם יצרו מודלים דמוגרפיים.

המלצתם היא להרחיב את המסדרון המדובר לרוחב מינימלי של 150 מטר.

לגבי תכנית פארק היין: מתוך החלטת ועדה מחוזית 28.1.19: חושבת שיש להרחיב את המסדרון האקולוגי כמה שניתן.

אדר' אילן איזן:

תכנית המתאר הכוללנית לזכרון יעקב אושרה להפקדה בתנאים בוועדה מחוזית חיפה. כ-77 אחוז מתחום השיפוט של היישוב הוא שטח פתוח – שטחים טבעיים, יערות ושטחים חקלאיים. תושבי הישוב רוצים גם לשמור על הטבע והנוף הסובב את הישוב.

תכנית המתאר משמרת את אופיו של הישוב ועיקר הפיתוח הינו במרקם הקיים ובשטחים המאושרים לבינוי בהתאם למסומן בתכנית מתאר מחוזית 6. התכנית מחזקת את הקשר בין התחום הבנוי והשטחים הפתוחים ובין שכונותיה של זכרון יעקב כפי שבא לידי ביטוי במסמכי התכנית.

מתחם פארק היין: התכנית הכוללנית שהוגשה לדיון בועדה המחוזית כללה את הפיתוח של פארק היין בהתאם למתכונת המאושרת וזאת על פי דרישת הרשות המקומית. הועדה המחוזית החליטה להרחיב את שטחי המעבר האקולוגי לצורך שמירה על מסדרון אקולוגי שיחבר בין שטחי רמת הנדיב לבקעת הנדיב והלאה מזרחה, כאשר הנימוקים מפורטים בהחלטה בהרחבה.

התכנית הכוללנית לא מבטלת בד"כ תכניות מקומיות מאושרות וכך גם בתכנית של פארק היין. יחד עם זאת, ככל שתוגש תכנית מפורטת חדשה במתחם זה, אז היא תצטרך להיות תואמת לתכנית המתאר הכוללנית.

מציג על גבי תשריט התכנית המפורטת את תוצאות השווקים שבוצעו בתחום תכנית פארק היין: מגרשים ששווקו בעבר, מגרשים במכרז בדצמבר 2018 ששווקו בהצלחה ושלא שווקו, וכן מגרשים שטרם שווקו / לא נכללו במכרז.

מציג את שינוי גבולות הפיתוח בתכנית בהתאם להחלטת הועדה המחוזית בכדי להרחיב את המעבר האקולוגי בדרום – ע"י צמצום המגרשים בדרום שלא שווקו ושלא נכללו במכרזים הקודמים. בהתאם לכך מוצע להרחיב את המעבר האקולוגי ממזרח לדרך 652 מכ-60 מטר לכ-130 מטר וכן לאפשר מעבר עילי מעל הדרך.

מר זיו דשא:

מביע מורת רוח לגבי החלטת הועדה המחוזית הנוגעת בעיקר להגדלת הציפוף והקומות בתחום הישוב. חושש גם שתהיה גלישה של יח"ד נוספות בפארק היין.

התכנון לפארק היין החל בשנת 94 וקיבלה תוקף בשנת 2007 קיבלה תוקף. היו התחייבויות בעבר בין זכרון לרשות מקרקעי ישראל. מבחינה חוזית הדברים ברורים.

לגבי המסדרון האקולוגי - רואה חשיבות בשימורו. כל המגרשים בחלק הדרומי לא שווקו עדיין.

המעבר עצמו בעייתי כי לא ברור מי יממן את התכנון. יידרש לבחון בצורה מושכלת לצד התחייבות אפשרות לנייד את המגרשים בחלק הדרומי ולהרחיב את המסדרון.

אדר' אילן איזן:

בהתייחס לאפשרות שהועלתה על ידי ראש המועצה לזליגת מגורים, יש לציין שאין מגורים בחלקים אלה של פארק היין.

מר רפי אלמליח:

התכנית הכוללנית עושה באזור זה רה-תכנון. יש להסתכל גם מעבר לתחום השיפוט והקו הכחול של תכנית המתאר לזכרון יעקב. מדרום יש תכנון לתעשייה. השאלה אם מה ששיווקנו עד כה יש לו זכות קיום. מייצרים מעבר אקולוגי שגורע מפארק היין כדי לייצר מעבר נכון.

מר זיו דשא:

השאלה היא אם ישווקו המגרשים לשימושים המסחריים.

פרופ' ערן פייטלסון:

האם התכנית שונתה בהתאם להחלטת הועדה המחוזית? מה לגבי הבינוי בתכנית והעתקת הבינוי צפונה כדי לשמור על המסדרון האקולוגי?

מר שלמה אנקר:

התכנית המוצגת הותאמה להחלטת הועדה המחוזית. ניתן להרחיב את המגרשים בצפון התכנית ולצמצם בדרום. ככל שתקודם תכנית מפורטת חדשה למתחם, היא תידרש להיות תואמת לתכנית הכוללנית.

מר זיו דשא:

הועדה מחוזית רוצה להרחיב את שטחי המעבר ולצמצם שימושים. יידרש תכנון מחדש של כל המתחם בחלקו הדרומי.

מר רפי אלמליח:

אם יימצא שנעשתה טעות וש- 50 מטר נחשב כמעבר צר מידי, יידרש לחשוב איך לייצר את הרוחב המבוקש.

אדר' אילן איזן:

בתכנית כוללנית רושמים שהתכנית מבטלת תכניות ספציפיות. במקרה זה לא עשינו זאת. חששנו שאם תפותח במתכונת שלה, אם תהיה הענות גדולה יירכש שלא לצורך מימוש התכנית הזו. לא מעיד על זה שהפרויקט ישגשג.

דיון פנימי:

ד"ר מיכל (מוקי) גרוס: מה המעמד שלנו לגבי מסדרונות?

ד"ר יובל ברוך: האם יש סטנדרטים?

פרופ' ערן פייטלסון:

נושא המסדרונות האקולוגיים לכאורה לא אצלנו. יכולים להביא למועצה את הנושא כמעמד ייעוץ.

הנושא של המסדרונות האקולוגיים הינו בעיקר שאלה של רוחב המסדרון.

המסדרונות קיבלו ביטוי סטטוטורי בעדכון 1 לתמ"א 35. אך שם דיברו רק על אורך. יש רצף אורכי אך לא מוזכרת סוגיית הרוחב.

ברט"ג יש מסמך שלצבאים מומלץ רוחב של 800 מטר, לטורפים רוחב של 5 ק"מ ולחיות קטנות רוחב של כ-300 מטר. זה לא מדע מדויק.

מר בן רוזנברג:

מסדרון אקולוגי ברוחב 50 מטר לאורך 800 מטר אינו מספק לקיים את אוכלוסיות בעלי החיים ברמת הנדיב לאורך זמן. רוחב המסדרות הנדרש הוא עניין של פרופורציות, רוחב ואורך ותלוי בתכסית.

במצב הקיים מדובר על תא שטח טבעי שמקיים אוכלוסיות, ולא מסדרון חקלאי.

יש צורך לקדם תכנית חדשה שתכלול את דרום פארק היין (בתחום זכרון יעקב), אזור התעשייה כרמל (בתחום בנימינה-גבעת עדה) ותטמיע את המסדרון האקולוגי במרכז עם פתרון הנדסי מיטבי (מעבר עילי) לצוואר הבקבוק עם כביש 652. תכנית משותפת לרשות מקרקעי ישראל והמועצות המקומיות ביעוץ מקצועי לעניין המסדרון של רט"ג ורמת הנדיב.

מר מיקי לדל:

תמ"א 35 מדברת במקרו על מסדרונות ברמה ארצית. ביומיום מתעסקים במיקרו עם תכניות שבהם יש מסדרונות אקולוגיים ברמה המקומית שבהם יש חשש שהבינוי יסגור ויחסום אותם. זו דוגמא למקרה כזה. אם לא נטפל במיקרו, זה יהפוך לעניין של אל-חזור, וזה לא קוריוז.

במקרה הזה, מדובר על רוחב צר של המסדרון, יש מפגש בין גבולות שיפוט של שתי מועצות מקומיות. יש שתי תכניות מפורטות ושתי כוללניות ויש רצון גדול של כל הצדדים לנסות להצליח.

פרופ' ערן פייטלסון:

הסוגיה העקרונית היא איך לנהל מסדרונות אקולוגיים: מדובר על מסדרון של שטחים טבעיים וחלק גדול הם שטחים חקלאיים. הכוח של המסדרונות הוא שיש עליו הסכמה מלאה. אנו רואים שכיום משלבים מסדרונות אקולוגיים בתכניות ביוזמתן. אם לוקחים שטח מהחקלאיים אז הם עשויים להתנגד ולכן יש לעבוד בהסכמה. במקום כזה של שטחים טבעיים יש מקום להגנה חזקה יותר. נעלה את הנושא העקרוני של המסדרונות האקולוגיים באחד הדיונים הבאים במועצה.

ברמה המקומית מדובר על אזור רגיש מאד וראוי להרחיב בו את המסדרון ככל האפשר. לשם כך צריך תכנית, ויש למצוא לה מקורות מימון. יתכן ורמת הנדיב יוכלו גם לסייע.

מר שלמה אנקר:

בדיון עקרוני על מסדרונות אקולוגיים צריך להימנע מהחלטות גנריות. לעיתים ההחלטות המקומיות של רוחב ו/או אורך המסדרון נובעות גם מאילוצים.

אדר' שירי פונדומינסקי:

יש כביש קיים, האם רט"ג יכולה להציג את המצב המיטבי מבחינת הרצף. השאלה אם יש יכולת ו/או המלצה תכנונית איפה צריך או יכול להיות מעבר כזה.

מר בן רוזנברג:

נדרש תכנון כולל למסדרון על פי המאפיינים האקולוגיים ויצירת פתרון הנדסי לצוואר הבקבוק של מעבר הכביש, זה תלוי גם בקו האדום של הכביש. ניתן לתת מיקום מיטבי.
מעבר כביש ברוחב 50 מטר עובד טוב במקומות אחרים כדוגמת המעבר העילי בכביש 70.

מר שלמה אנקר:

בתכנית הכוללנית לזכרון יעקב לא צוין מיקום מדויק אלא סימבול.

פרופ' ערן פייטלסון:

צריכים השלמה מבנימינה - גבעת עדה ומעבר מעל הכביש שזה צוואר בקבוק.

גב' אורלי זיו:

התכנית המפורטת המאושרת לפארק היין יצרה הרבה מגרשים קטנים למלונאות. התפיסה שלה שכל אחד יפעיל 35 חדרי מלון לא מחזיקה כלכלית. תכנית מפורטת חדשה לפארק היין צריכה לבטל מגרשים קטנטנים ולייצר מגרשים גדולים למלונאות. התכנית תייצר מעבר נכון ומגרשים יותר בשלים למימוש, לייצור מסה ולפנות את השטח שיהיה ירוק ושמבחינה תיירותית יהיה משמעותי.

פרופ' ערן פייטלסון:

יש הסכמה שרצוי לשנות את התכנית הקיימת גם בראיה שיווקית, וברור שגם ברצון לשמירת המעבר האקולוגי ולכן נדרש לעשות את המאמץ התכנוני.
בהתאם לכך מציע שמועצת הגנים תתמוך בשינוי המוצע בהחלטת הועדה המחוזית ובקידום תכנית פוזיטיבית להרחבת המסדרון האקולוגי. בהקשר הזה ראוי לציין את החשיבות של הרחבת המסדרון האקולוגי גם אם זה בא על חשבון צמצום הפארק האינטנסיבי בתחום התכנית המפורטת.
אם יגדילו מגרשים לבינוי בחלקו הצפוני של פארק היין, על חשבון הפארק האינטנסיבי, מנקודת ראות של שמירת טבע זה דבר נכון.

החלטה:

1. מועצת גנים לאומיים ושמורות טבע מוצאת שמנקודות ראות של שמירת טבע יש חשיבות עליונה לשמירה על המסדרון האקולוגי מרמת הנדיב מזרחה, בין זכרון לבנימינה. יש לשאוף למסדרון רחב ככל האפשר, לפחות ל- 130 מטר בתחום תכנית מתאר זכרות יעקב.
2. לאור זאת יש לשנות את תכנית פארק היין כדי להרחיב את המסדרון האקולוגי בדרום. במסגרת שינוי זה ניתן להגדיל את המגרשים בחלק הצפוני של התכנית.
3. מועצת גנים לאומיים ושמורות טבע מבקשת מרט"ג לקדם תכנית על המסדרון. אנו מודעים לכך שתכנית כזו מורכבת אך היא ראויה במקום זה. אי לכך המועצה קוראת להכין תכנית כדי לחזק את המסדרון האקולוגי לתת לו הגנה ואת הממשות מעל הכביש. המועצה פונה לרשות מקרקעי ישראל, קרן לשטחים פתוחים, רט"ג ורמת הנדיב לסייע בקידום תכנית מפורטת עדכנית למסדרון.

ההחלטה התקבלה פה-אחד.

מר שלמה אנקר: במידה ומקיימים דיון על מסדרון אקולוגי מבקש בתור האגף לתכנון מקומי המקדם תכניות מתאר כוללניות מרובות להיות מוזמן לדיון.

4. תכנית מס' 253-0593673: גן לאומי חורשת טל:

מטרת הדיון: הצגת הפיתוח בגן לאומי. מבוקש לאשר את התכליות והשימושים המוצעים בתכנית.

נוכחים מטעם התכנית:

אדר' זוהר זכאי - מרכזת תכנון סטטוטורי, חטיבת מור"ן, רשות הטבע והגנים

גב' רזיה זהבי – מתכננת מחוז צפון, רשות הטבע והגנים

גב' רות רוטנשטרייך - נציגת לשכת התכנון מחוז צפון

פרופ' ערן פייטלסון:

סיפור לידתו ועיצובו של גן לאומי חורשת טל אוצר בחובו את המתח שבין תפיסת השימור לתפיסת הפיתוח שעמדו בבסיס הקמתו ולימים התוו את מדיניות שני הגופים: רשות שמורות הטבע ורשות הגנים הלאומיים שאוחדו לרשות אחת ב1998. פרופ' נורית ליסובסקי כתבה מאמר מרתק בנושא. חורשת טל הוא אחד משני הגנים הלאומיים שיש בהם אכסון עוד מראשית קיום רשות הגנים הלאומיים. השני הוא אכזיב, שגם יגיע אלינו בהמשך. לכן הדיון היום יקבע תקדים גם לגבי אכזיב.

אדר' זוהר זכאי: מציגה מתוך מצגת:

מקיימים את הדיון בעקבות דיון בוועדה המחוזית ב13.2.2019

הועדה המליצה על הפקדת התכנית בתנאים: " לתכנית הוגש מסמך נלווה בהתאם להוראות תמ"א 8/4 סעיף 9ג (ב). המסמך כולל את כלל ההנמקות הנדרשות לעניין כמות המבקרים אותם קולט הגן והביקוש הקיים והחזוי לשימושים השונים, בכללם לינת לילה. תמ"א 8/4 אינה מאפשרת סידורי הלנה במבני קבע כמבוקש בתכנית זו. יחד עם זאת, מאחר ומבני האירוח הקיימים (בונגלוס) קודמים להוראות חוק התכנון והבנייה, ולאור הצורך להסדירם מחליטה הוועדה לאשר את מבני בונגלוס הקיימים בלבד ואת השימושים הנלווים על מנת לתת מענה לביקושים הנדרשים בגינם. הוועדה לא מאשרת את תוספת של 25 הבונגלוס שאינם קיימים בגן. הוועדה מבקשת לציין כי מדובר במקרה ייחודי בשטח גן לאומי שנבחן בתכניות רבות שקודמו לאורך השנים על מנת לתת מענה לסוגיה לעיל, ואין על החלטה זו בכדי להעיד על החלטת הוועדה במקרים דומים אשר יוגשו לשולחנה בעתיד. לפיכך, **תועבר התכנית להתייחסות הולנת"ע ומועצת גנים לאומיים.** (מתוך פרוטוקול הדיון בהחלטה, ההדגשה אינה במקור).

כרקע לדיון - מציגה סקירה תמציתית של הדיון שנערך במועצת גנים בנושא מדיניות הפיתוח של רשות הטבע והגנים בשנת 2014 כהכנה לשינוי 4 של תמ"א 8 שעיקרו הסדרת השימושים והתכליות ובכללם הבינוי בשמורות טבע.

שינוי 4 לתמ"א 8 לא מתייחס לגנים לאומיים (למעט לנושא הוספת הוראות להגשת תכנית) והשאיר את ההגדרה הקיימת הן בחוק גנים לאומיים והן בתמ"א 8 "גן לאומי" – שטח הנועד לשמש צורכי נופש לציבור בחיק הטבע או להנצחת ערכים שיש להם חשיבות היסטורית, ארכיאולוגית, אדריכלית או נופית וכיוצא באלה, בין שנשאר בטבעו ובין שיותקן לשמש מטרה זו על-ידי נטיעת עצים או התקנת מיתקנים או הקמת מבנים הדרושים במישרין לשימושים אלה;"

לאורך כל השנים תכניות שכללו בינוי בשמורות טבע הגיעו לוונת"ע לקבלת הקלות. באמצע שנות ה-2000 הובהר לרט"ג כי לא יתקבלו יותר הקלות ויש לערוך שינוי לתמ"א 8.

ב- 4.1.2016 אושר בממשלה שינוי לתמ"א 8.

עיקרי שינוי 4 לתמ"א 8 הוטמעו בפרק המוגנים בתמ"א 1. הן בשינוי 4 לתמ"א 8 והן בתמ"א 1 (שעדיין לא נחתמה) ניתן להקים בשמורת טבע מבואה וחניון לילה. התכניות מגדירות את ההגבלות וקובעות את המנגנון.

לגבי גנים לאומיים הוצג הסעיפים הרלוונטיים מתוך תקנון תמ"א 1 (כאמור שינוי 4 מותיר את הפרשנות הרחבה)

6.2 גן לאומי:

6.2.1 תכנית המייעדת שטח לגן לאומי תכלול התייחסות לשטחי העתיקות והמורשת, שטחים טבעיים ושטחים לצרכי פנאי בחיק הטבע, על פי העניין.

6.2.2 **מוסד תכנון רשאי לאשר שימושים ופעולות, מבנים ומתקנים והכשרת שטח לתכליות הדרושות במישרין להשגת היעוד העיקרי של הגן הלאומי ולהנצחת ערכיו, בהתאמה לחלוקה לתפקודי השטח**

האמורים לעיל. במסגרת זו, ניתן לאשר בינוי והשמשת מבנים קיימים הנדרשים לקיום פעילות הנשענת על ערכי האתר ומשמעותו ההיסטורית והארכיאולוגית, ופעילות של פנאי בחיק הטבע. תכנית כאמור תועבר להתייעצות עם מועצת גנים ושמורות.

6.2.3 בגן לאומי לא יחולו המגבלות הקבועות בסעיף 5.2.2.

6.2.4 גודל הבינוי והיקפו ייקבעו בהתחשב באופיו של האתר, בצפי מספר המבקרים ובכושר הנשיאה. תימנע פגיעה בעתיקות ובערכי המורשת והטבע ויימנע, ככל הניתן, בינוי בשטחים הטבעיים.

גן לאומי חורשת טל הוקם בתחילת שנות ה-60 ע״י המחלקה לשיפור נוף הארץ במשרד ראש הממשלה בשיתוף עם קרן קיימת לישראל (שהקרקע בבעלותה) והמועצה האזורית גליל עליון.
בשנת 1967 אושרה התכנית לגן כגן לאומי ושמורת טבע בתחומי הפארק וכעבור שנה ב 15.5.1968 הוכרז הגן בהתאם ל״חוק גנים לאומיים ושמורות טבע״ למעט שטחי הבסיס הצבאי. בשנת 2006 לאחר פינוי הבסיס הוכרזה יתרת השטח.

המים המגיעים לגן הלאומי ומזינים את הפלגים ואגם הרחצה, מקורם בנחל טל שהנו פלג של נחל דן. מעינות החרמון הנם בעלי השפיעה הגדולה בארץ ומקורם בגוש הרי החרמון.

סוקרת את הדיונים שנערכו במהלך העשור האחרון בוועדה המחוזית צפון, אצל המשנה ליועמ״ש ארז קמיניץ ובמנהל התכנון לגבי אכזיב וחורשת טל.
בסופם הוחלט כי אין מניעה להשמיש את הבנוגלוס הקיימים ומובהר כי מדובר בשני מקרים ייחודיים ולא תקדימיים.
הגן על מערך הפלגים שבו , אגם הרחצה וכד׳ הנו מעשה ידי אדם – תוכנן על ידי אדר׳ הנוף ליפא יהלום ודן צור. הוא מעין פיסול בקרקע. בגן הלאומי קיימים 50 מבנה בונגלו שעל פי תיעוד מצולם מתחילת/אמצע שנות ה-60 היו קיימים בגן הלאומי ערב הכרזתו.
כאמור תכנית הגן אושרה לתוקף ב- 11.5.1967 והוכרזה ב 13.6.1968.
תכנית ג/4467 – תאריך הפקדה 14.7.1989. התכנית אושרה לתוקף על ידי הוועדה המחוזית ולא קודמה על ידי רג״ל. בשלב עיון השר נדרש הוספת טבלת זכויות בניה. התכנית כללה התייחסות בתקנון לנושא האכסון, ״מבנים לאכסון נופשים ומשטחים להקמת אוהלים...״ (מתוך תקנון התכנית). דהיינו נושא האכסון נידון כבר בסוף שנות ה- 90.

התכנית המוצעת כיום תואמת 1:1 את גבולות תכנית האכרזה. הגן הלאומי מורכב מחמישה אזורים עיקריים: חניון יום, חניון לילה, חניון קרוואנים ומתחם לעריכת אירועים ציבוריים, שמורת אלונים ושמורת הסחלבים.

כשליש משטחו של הגן הלאומי מוקדש לפארק מים ולאתר נופש הקולט קהל מבקרים רב לאורך ימות השנה וביתרתו מתקיים עולם צומח חי חשוב.

חניון יום קולט כ- 2,000 איש ביום. מצב קיים כולל:
מדשאות רחבות ידיים בתוך מרחב עצי אלון עתיקים, אזור נופש לרחצה ב"אגם הרחצה" ואמות מים, מזנון ורחבות לשהייה והסעדה, שירותים ומקלחות, סוכות מצילים ועזרה ראשונה, מבני תשתיות (משאבות ותפעול מערכות מים) נגיש לכל.
השטח ישמש לחניון יום הכולל אגם רחצה, פיתוח פלגי מים, מגלשות, מתקני ספורט ונופש, מזנון, מבני שירותים ומקלחות, תחנת עזרה ראשונה, עמדת מציל וחדרי מכונות ואחסון. בשטח ניתן יהיה להתוות ולסלול שבילי גישה.
בפיתוח המתחם יושמו הדגשים הבאים: הקפדה על שמירת ערכי הטבע המיוחדים והנוף הטבעי הפתוח. בדגש על שמירת אלוני התבור העתיקים.
על מנת לשמור על החזות הטבעית הייחודית למרחב זה, ניתן לראות בנספח הבינוי כי עיקר שטח חניון היום הנו שטח פתוח אשר לא מוצעת בו בניה חדשה למעט הסדרתם והרחבתם של המבנים הקיימים או בסמוך להם.
הפיתוח בתחום חניון היום יעשה בהתאמה לאופי וחומרי הפיתוח הקיימים.
מתחמי חניות יפתחו באופן המשתלב בשטח, בשלוב נטיעות עצים מקומיים.

המבנים בגן הלאומי (למעט הבונגלוס) יתוכננו בקווים אופקיים. השפה האופקית תשמר הן בתכנון נפח המבנה והן בצורת הפתחים.
חומרי הגמר יהיו טיח, אבן , עץ, זכוכית ואלומיניום. יוקפד על שימוש בחומרים עמידים.
בחזיתות המבנה במסד או כקירות תיחום, הסתרה וכו' תשולב אבן בזלת בדומה לשפה הקיימת בגן הלאומי כיום.
צבע המבנים יהיה מגוונים התואמים ומשתלבים בסביבה ויקבל את אישורו של אדר' הנוף של הגן.
יושם דגש בתכנון על הצנעת מערכות כדוגמת: צנרת, מיזוג אוויר וכד'.

מתחם חניון הלילה: בו מרוכזת עיקר הבנייה.
במצב הקיים כיום, החניון מתפקד רק בחניון המרכזי. המתחם הצפוני והדרומי עדיין לא מונגשים לקהל. מדשאות רחבות בשולים חורשות עצים, בהם בולטים עצי דולב גדולים, פלגי מים החוצים את השטח. שטחים ללינת אוהלים, מרחב לינה בבונגלוס, מתחמי שירותים, מקלחות ומטבחי שדה, דרכים וחניות.

התכנית מסדירה חניון קמפינג משולב: ישמש להקמת חניון ללינת לילה בהתאם להגדרת חניון קמפינג משולב לפי תקני משרד התיירות. בחניון הלילה תותר הקמת המבנים המפורטים להלן:
אוהלים קבוצתיים, אוהלים משפחתיים ומשטחי הקמה.
50 יחידות מבנים קלים ('בונגלוס'). שטח יחידת אכסון לא יעלה על 20 מ"ר+10 מ"ר קירוי הצללה. קירוי ההצללה יהיה צמוד בדופן אחת לקיר מבנה הבונגלו ופתוח לשלושה כיוונים ללא קירות ניצבים. רוב המשפחות הן 5 אנשים ולכן נכון להגדיל מעט את הבונגלוס מכאן ההגדלה ל-20 מ"ר (גם גדלי המזרונים השתנו עם השנים), מבנים ללינת מלווי קבוצות (מורים, מדריכים, נהגים).

בגן הלאומי 50 מבני בונגלוס קיימים, ניתן לראות כי נספח הבינוי תוקן ואין תוספת מבני בונגלוס. התכנית מסדירה כיום רק את הקיים בפועל בשטח. יש לגן הלאומי ביקוש גדול לתנועות נוער, בתי ספר וקבוצות – נקודת יציאה לטיולים באזור ושטח מתוחם ונוח לתפעול קבוצות . מבוקש אוהלי קבוצות. יפורקו בתום העונה. כמו כן מתחמים להקמת אוהלים משפחתיים תוך שמירת הגמישות התפעולית בין מתחם למתחם. הגן הלאומי מדהים בחורף. יש המון ביקוש לקבוצות. יש לתת מענה לצוות מלווה. רט״ג חושבת שנכון לאפשר את מתיחת העונה . כיום, הגן הלאומי בשיאו מאפריל- מאי עד ספטמבר. בשנתיים האחרונות אנו מגבילים את מספר הלנים. רוצים לפתח אזור דרומי וצפוני ולהרחיב את מתחמי הלינה רוב הזכויות במתחם זה הנן לטובת שירותים ומקלחות.

בפיתוח המתחם יושמו הדגשים הבאים: שמירת מרכיבי הטבע והנוף המרחב, שמירת עצי הדולב הגדולים, שמירת מרחבי הכלניות בעונת החורף, מתן אפשרות להגדלת מבני הבונגלוס בהתאם להוראות ובמגבלות. לא יתאפשר חיבור תשתיות ביוב והפיכת המבנה ל״צימר״. פיתוח מתחם אוהלים חדש באזור מופר ומוזנח, במקום הבסיס הצבאי, פיתוח מתחם ללינת אוהלים במרחב המדשאות הדרומיות, חידוש והסדרת מרחב השרות במרכז המתחם.

חניון קראוונים: יחד עם משרד התיירות פותח מתחם לינה לקרוואנים ניידים.
כמו כן המתחם מאפשר עריכת כנסים ואירועים ציבוריים.
שאלה: ממתי החניון קיים?
מבנה השירות הוא בהיתר. פותחו רק תשתיות. מים ביוב וחשמל. המתחם פועל משנת 2016.
אין בינוי. מדרון הדשא משמש למופעים. בתחתית המדרון בונים במה פריקה, רק לזמן האירוע.

שאלה פרופ׳ נורית ליסובסקי: החניון נמצא באזור אסטרטגי בין שני האזורים השמורים של השמורה. למה זה שם?
תשובת אדר׳ זוהר זכאי: בל נשכח כי אנחנו בתחומי גן לאומי. אזור זה מלכתחילה לא נכלל בתחומי ה״אזור השמור״ ופותח לטובת הקהל. נכון שכיום ״אגם הדיג״ הפך למעין בית גידול לח והמופע הוא טבעי יותר אך עדיין אזור זה נמצא בתחום הגן הקולט קהל. קיימת גדר שבחלקה מכוסה צמחייה החוצצת בין חלקו הדרומי של אזור זה לחלקו הדרומי של הגן. עם קבלת ההחלטה על הקמת חניון קרוואנים נבחנו מספר חלופות ע״י אדר׳ הנוף של הגן (טוד סרגוסי) ונבחרה החלופה הנוכחית.

שאלה: האם מותר לעשות רעש? להפעיל מערכות שמע?
תשובת אדר' זוהר זכאי: יש אכיפה. אסור להפעיל גם לא במתחם הקרוואנים.

מבני משק:
שימושים עיקריים: שטח תפעולי, מבני משק ומחסנים : השטח ישמש להקמת מבני משק, מחסנים וסככת שירות לאתר כולו. המתחם מצוי בצמוד לגבול הגן מערבי.
שטח זה מנותק חזותית מאזור פעולת הנופש סביב "אגם הרחצה" ואינו בעל השפעה חזותית על מרחב הפעילות . המתחם אינו נצפה משטחים סובבים.

שמורת אלונים:
השטח ינוהל בממשק שמורת טבע על מנת לשמרו כטבעי. בשטח עצי אלון מרשימים וגדולים, אחדים מהם מתנשאים לגובה 15 מטרים והיקף גזעם גדול משישה מטרים.
החורשה בשמורת טל השתמרה משום שעציה נחשבו מקודשים. השטח מגודר וכיום מתנהל בו ממשק רעיית יחמורים.

שמורת הסחלבים:
בחלקו הדרומי של הגן משתרע שטח שבעבר היה מוצף דרך קבע במי הנהרות דן ושניר. בחורף ובאביב יש כאן מגוון מרשים של צמחים כלנית מצויה, נורית אסיה ועוד צמחי פרחים יפים. הבולטים במינים הם הסחלבים. בשטח, נמצאים לא פחות מ-13 צמחים מבני משפחת הסחלביים כמחצית ממיני המשפחה בישראל כולה, חלקם נדירים מאוד. בשטח רועה עדר יחמורים – עדר גיבוי.

הגן הלאומי קולט כ- 150,0000 איש בשנה וניתן לראות בברור את העונתיות הביקושים עולים וגדלים.

מר עודד וינר: כמה סה"כ תוספת בינוי אתם מבקשים?
תשובת אדר' זוהר זכאי: היום בנוי כ- 2,000 + תוספת של כ- 4,000 דונם.

שאלה: נשאלה שאלה לגבי כושר הנשיאה של הגן. בימי שיא הגן הלאומי באובר קיבולת. האם לא נביא אותו למצב של קריסה מבחינת כושר הנשיאה?
גב' אורלי זיו:
יש תקנים פיזיים כמה מותר. מה שקורה היום הוא שהמתקנים בחסר. השירותים לא מספיקים לקיבולת שיש.
פרופ' ערן פייטלסון: בכמה מכוניות סוגרים את הגן? מה הקיבולת של הגן?
תשובת אדר' זוהר זכאי: בהתאם להחלטה על כושר הנשיאה שהנו נמוך ביחס לתקנים (תקני משרד התיירות) הוחלט על מספר החניות. התכנית מציעה פחות מ- 1,000 מקומות חנייה לרכבים פרטיים ו-10 אוטובוס לכלל שטח הגן הלאומי (ניתן לראות פרוט בנספח התנועה). ברגע שהחניה מתמלאת יוצאת הודעה בתקשורת כי הגן הלאומי נסגר ואינו קולט מבקרים בהתאמה למתחמים.

ד"ר יובל ברוך: האם מבחינת דרישה או השלמת הכנסה לגן הלאומי?

תשובת אדר' זוהר זכאי: ממש לא. קיים ביקוש עצום בצפון ללינה מסוג זה. המועצה אוסרת על לינה בשטח הפתוח בגדות הנחלים. הוכנה בעבר תכנית אב וחורשת טל הנו אחד המוקדים אם לא המרכזי ביותר המוצע כחלופה ללינת שטח בנחלים.

גב' רות רוטנשטרייך:

אחוזי התכסית מאוד נמוכים לכל מתחם. האחוז הגבוה ביותר הנו מתחם עם 12 - מתחם מבני המשק שהשטח המוקצה לו בתכנית הנו פחות מ- 3דונם. חניון הלילה התכסית שלו 3.25%.

בהתייחס לאזור חניון הקרוואנים הוועדה בהחלטתה התייחסה לנושא האירועים. שלא יווצר מצב שסוגרים את הגן הלאומי לטובת אירועים פרטיים- שיהיה לטובת הציבור. ושלא יהיה מטבח פעיל רק דלפק הגשה. השטח הוא פתוח.

נצמדנו ל- 50 בונגלוס קיימים בשנת 1965. ישנם מבנים קשיחים בגן.

אי אפשר אכסון מלונאי בהתאם לחוות הדעת של שרית דנה. נצמדנו להחלטה משפטית. ואפשרנו לאשר רק את הקיים (50 בונגלוס) ללא תוספת.

פרופ' נורית ליסובסקי: רוב השטח הוא פעילות. זה גן לאומי לא כפר נופש. נערך דיון סביב שאלת תוספת 25 בונגלוס נוספים.

גב' אורלי זיו:

אי אפשר להיצמד לתפיסות הישנות. קיים מחסור אדיר במקומות לינה מסוג זה בצפון. פה כשיש מקום לא נותנים להוסיף, הוועדה המחוזית לא מאפשרת כמעט קידום תכניות למתחמי קמפינג בצפון באזור הנחלים. כאן מוצגת תכנית התואמת למדיניות. המועצה צריכה להבין שנתנו פרשנות.

בתוך הקו הכחול מאפשרים יותר אכסון כי ניתן לשים בונגלוסים. למה לא ניתן לאפשר עוד 25 בונגלוס שיאפשרו מתן מענה לשכבת בי"ס ומתיחת העונה? כמו כן, לא כולם יכולים לישון באוהלים. זו לינה עממית.

מר דוד דשן דויטש:

זה מקום עממי. המקום נותן פתרון מיטבי לקבוצות. מקום מוגן, אם נוסעים למספר ימים. ועדה מחוזית קצת שבויה, מועצה אזרית מאד עודדה את התוספת של הלנים.

מוסיפים חניות בהתאם לתקנים.

אדר' זוהר זכאי: מתייחסת לנושא החניה. החניה בחניון יום על גבי מתחמי החניה הקיימים תוך הסדרה מינימלית. תוספת קטנה של חניות באזור חניון היום וכן לאורך הדרך שישרתו את מתחם הלינה הדרומי. כמו כן יש תוספת חניות במתחם הלינה הצפוני. והנספח מראה תכנון שמסדיר את כל מערכת השבילים של הגן כולל חניות דשא.

פרופ' ערן פייטלסון: מה קורה בשטח של הבסיס הצבאי?

תשובת אדר' זוהר זכאי: הכוונה לרכז את אוהלי הקבוצות בשטח המופר במתחם הצפוני (שטח הבסיס הצבאי בעבר), מאפשר בידול, אם כי התכנית מאפשרת גמישות תפעולית.

ד"ר מיכל (מוקי) גרוס: מישהו בדק השפעה על האלונים?
תשובת אדר' זוהר זכאי: האלונים שמורים. מתקיים ממשק פעיל לשימור: גידור שמונע להתיישב תחתם בטח מלטפס עליהם וכד'.

שאלה: שקלתם להעביר להצמיד אזור הקראוונים לאזורי בנוגלוס ואוהלים. שיהיה אזור ללינות יחד, ולא מפוצל?
תשובת אדר' זוהר זכאי: צוות בחן מספר אזורים/חלופות גם בצפון. יש בעיה של תמרון. לא היינו רוצים לערבב את הקראווניים עם 2,000 איש שיוצאים ונכנסים, המתחם המוצע ללינת קרוואנים רק ירד לאורך השנים ברמות הפיתוח המוצעות. רק יורד באקסטנסיביות שלו. התכנית מציעה כ- 18 עמדות לקראוונים. התכנית תואמה עם כל הגורמים.

פרופ' ערן פייטלסון: הועדה המקומית ממליצה על דחיית התכנית.
אדר' זוהר זכאי: הוועדה רצתה שבמסגרת התכנית נדייק את גבולות הגן הלאומי. יש שטחי משבצת בתחום הגן. יש את החפיפה לקיבוץ הגושרים וכד'. מ- 2006 נמשכים הדיונים בתכנית זו ולא ניתן לתת מענה לצרכי הגן.
סיכמנו שהדיוקים והפתרונות לא יהיו על גבי תכנית זו ותוכן במקביל תכנית נפרדת. האינטרס כאן הוא משותף.

שאלה: מה זה הראסטר ליד קיבוץ הגושרים?
תשובת אדר' זוהר זכאי: מגבלות בינוי ואקוסטיקה. תחום בו לא יתאפשר פיתוח מעבר להגדלה מצומצמת של חצר המשק והגדלת מבנה השירותים. לא יפותחו בו שבילים או אלמנטים שימשכו את הקהל לשהות בו. לא היה בו בינוי. כמו כן חניון הלילה פועל רק בשעות היום.

הערה: מציע לשקול הרחבת שעות הפעילות.

פרופ' ערן פייטלסון: מסמנים הכל כגן לאומי. אך החלק הדרומי הוא שמורת טבע. יש הבדל אם זה שטח שמיועד לגן לאומי או שמורת טבע. מדוע לא הפרידו בין גן לאומי לשמורת טבע?
גב' ענת יציב: הכל מוכרז כגן לאומי.
גב' רזיה זהבי: משמעות שינוי זה להגיע לוועדת הפנים של הכנסת.
תשובת אדר' זוהר זכאי: התכנית לא מסמנת בינוי בחלק הדרומי. ינוהל בממשק של שמורת טבע. אין הקצאת זכויות בניה למעט לצרכי מרעה. כל השטח הנו גן לאומי מוכרז משנות ה-60. יש הוראות מאוד קשיחות. הוראות התכנית מבחינות בין השטח שניתן לפתח לשטח שמנוהל בממשק שמורת טבע.

אדר' שירי פונדומינסקי: מהי הקיבולת של הגן לא בהקשר של תשתיות? האם יש סף שסוגרים? האם יש קריטריונים לגבי סף קיבולת של הגן הזה? בלי קשר לשירותים ומקלחות.

תשובת אדר' זוהר זכאי: הפרוגרמה שצורפה לתכנית קובעת 2,000 איש בחניון היום ו- 2,000 איש בחניון הלילה. החניה מוגבלת.

לגבי השאלה הרחבה של כושר נשיאה. נעשו מספר מחקרים או ניסיונות להגדיר כושר נשיאה אקולוגי. ניתן לאמר שכיום אין קריטריונים ברורים לקביעת כושר נשיאה אקולוגי מה גם שמדובר בגן לאומי שפותח לטובת נופש לציבור בחיק הטבע. הנושא נבחן לדוגמא בעיון. הקריטריונים הם חברתיים – כושר נשיאה חברתי.

פרופ' נורית ליסובסקי: על סמך מה את אומרת את זה?

תשובת אדר' זהר זכאי: כאשר נבחן בעיון כושר נשיאה חברתי הוא נבחן לדוגמא על פי נקודות עיכוב. היכן צווארי הבקבוק. מה שרלוונטי לבחינת כושר הנשיאה הם התקנים של משרד התיירות ובחינת פריסה מרחבית. אנחנו לא מגיעים למקסימום שכושר הנשיאה מאפשר. חשוב לזכור שזה גן לאומי למטרת נופש בחיק הטבע.

אדר' שירי פונדומינסקי: זה עדיין גן לאומי. האם יש משמעות לכך? אם יש לו ערך כגן לאומי?

תשובת אדר' זוהר זכאי: בגנים לאומיים בעבר היו אכסניות נוער. את שופטת את זה בעיניים של תמ"א 1 בשנת 2020. כשהגן הלאומי הזה קם הוא קם למטרת נופש בחיק הטבע. זאת לא מילה גסה נופש. ניתן לראות שגם ליפא יהלום ודן צור בתכניות הגן הלאומי (שלא מומשו) הראו מגרשי ספורט, הרחבת פיתוח אזור אגם הדיג דרומה. החשיבה הייתה של אזור פתוח בחיק הטבע לטובת נופש עממי.

שאלה: מה כושר הנשיאה של האתר הזה?

תשובת אדר' זוהר זכאי: מה שמוצג עומד בכושר הנשיאה בהתאם לתקנים של משרד התיירות לחניון קמפינג משולב. החניה מהווה סוג של ווסת. זה נהוג גם בשמורות טבע. לא אחת מודיעים בתקשורת על סגירת שמורת תל דן וכד'.

פרופ' ערן פייטלסון: החניה זה כלי השליטה. כושר הנשיאה הוא הקריטי וממנו גוזרים אחורה את החניה. לכן ממליצים שהחניה תהיה בתחום השטח המוכרז.

מר יוסי שכטר: מסדירים מצב קיים. החניות הנן החניות שחונים בהן גם כיום, אך הן לא מוסדרות.

פרופ' נורית ליסובסקי: דורשים שידעו את הפרטים.

ד"ר מיכל (מוקי) גרוס: הסוגיה של חורשת טל לא פשוטה.

פרופ' ערן פייטלסון: יש מספר סוגיות בפנינו בפיתוח בגן לאומי זה:

בונגלוס קיימים – כמו באכזיב.

יש סוגיה של הרחבות קיבולת – תוספת בונגלוס.

סוגיה של מתחם הקראוונים – שלא היו במקור. הם תוספת מאוחרת וממוקמים בין האלונים לסחלבים בשטח מדרום לקו שסומן בעבר כגבול בין שטחי הנופש לשטחי שמירת הטבע. מיקום שונה. לא היה בסבב הראשון של אכסון, ולכן צריך לדון בו בנפרד.

לגבי הקיים: אנחנו חייבים להבטיח שההחלטה שנקבל לא תהווה תקדים. מציע להשתמש במבחן הזמן. השאלה איך לא מהווה תקדים? האם מה שהיה קיים לפני חוק תו"ב? לפני חקיקת חוק גנים לאומיים ושמורות טבע? ערב הכרזת הגן הלאומי? כאשר הכריזו וחוקקו וקבעו כי השטח יהיה כגן לאומי התקיים בו אכסון, מכאן ניתן לאמר שמה שהיה בעת החקיקה, אחרי חוק תו"ב – היה. זו אמירה הוגנת וסוגרת את הפרצה שכן לא מהווה תקדים לכל המקרים המאוחרים יותר.

הדבר השני זה השיפורים: שירותים ומקלחות חייבים שיהיו. מספקים את הביקוש ולא יכולים שלא. הקראוונים לא היו בעבר. המתחם שמסומן כולל איתו את האגם של בית הגידול של אגם הדיג שהפך לבית גידול לח. מצוי באמצע האזור של שמירת הטבע. זה נרחב מדי, וגם לא ברור שחיוני.

תשובת אדר' זוהר זכאי: ניתן בהחלט לעשות ליצור הבחנה במסמכים ולתת הגדרות ברורות כך שהרחבת הבינוי תהיה בצמוד ובסמוך לבינוי הקיים כל שלא ניתן יהיה לבנות דרומית לקיים. ניתן גם לצמצם את מתחם הקראוונים ולהוציא ממנו את אזור אגם הדיג.

החלטה:

1. מועצת גנים לאומיים ושמורות טבע ממליצה לקדם את התכנית הנידונה.
2. המועצה דורשת לסייג את מתחם הקראוונים והאירועים כך שיכלול רק את שטח הקראוונים הקיים ולא יתאפשר בינוי בסמיכות ומדרום לאגם הדיג, וזאת במטרה להרחיב את השטח השמור.

6 חברים בעד.

חבר 1 נמנע.

ההחלטה התקבלה ברוב קולות.

5. תכנית מס' 608-0468306: שמורת טבע יטבתה:

מטרת הדיון: הצגת תכנית הפיתוח לשמורה.

נדרשת התייעצות בנושא הקמת תחנת שאיבה לביוב בתחום השמורה בהיקף של כ-150 מ"ר, על פי סעיף 8 לתמ"א 8.

נוכחים מטעם התכנית:

אדר' נוף מיכל בן שושן – משרד לרמן – בן-שושן, עורכת התכנית

אינג' אמיר אבישי – אפיק הנדסת מים וביוב

אדר' זוהר זכאי - מרכזת תכנון סטטוטורי, חטיבת מור"ן, רשות הטבע והגנים

מר ערן היימס - מנהל מרחב ערבה דרומית, מחוז דרום, רשות הטבע והגנים

אדר' מיכל בן שושן:

מטרת הדיון הפורמלית הנה קבלת אישור לתחנת שאיבת לביוב. מבקשים לנצל את ההזדמנות ולהציג

תפיסה כוללת:

מלחת יטבתה מאופיינת בשטח מישורי מדברי, מוקפת בנוף של מצוק ההעתקים והרי אדום.

שמורת הטבע יטבתה - מוכרזת משנת 1970, משתרעת על פני כ- 32 קמ"ר בערבה הדרומית. משני צדי כביש 90. רצף שבא לביטוי גם כמסדרון אקולוגי. השמורה נמצאת בשולי המלחה, בין המלחה למניפת הסחף, ויחד עם בתי גידול שמורים סמוכים מהווה עוגן חשוב במסדרון האקולוגי, המצוין גם בתמ"א 35. החי-בר הוקם בשנת 1968 ע"י אברהם יפה ואורי צאן, במטרה להקים גרעיני רבייה והשבה לטבע של בע"ח שנכחדו.

התכנית עוסקת בחלק קולט הקהל של השמורה, בצד המזרחי של כביש 90, ומורכבת מכמה מוקדים: ספארי, מוקד צפוני ובו מבני משק ומגורים, וכן מוקד דרומי, הכולל מבואה, מרכז הטורפים (שאינו פעיל כיום) וחניון לילה – הנמצא כיום, בין הכביש לקו המתח הגבוה, בחלקו בזכות בדרך של כביש 90, ולא מאפשר את חווית הביקור אליה אנו שואפים.

כיום מבקרים בשמורה כ- 40,000 מבקרים בשנה. לאתר יש פוטנציאל גדול יותר ואף תפקיד אזורי משמעותי – כחלק מתפישת התיירות והטיילות הכללית בחבל אילות. כתיירות יעד חלק מתפיסת "המדבר הידידותי". מניתוח מעמיק של הטיילות במרחב, הכולל מיפוי של מוקדי העניין, הגדרת מכלולים והערכה של תשתיות הטיילות בהם, עולה כי "מכלול תיירות יטבתה - החי בר הנו אתר מפתח וחניון הלילה בו הנו עוגן משמעותי.

מטרת התכנית העיקרית הנה להסדיר את חניון הלילה והמבואה, בהתאם לתמ"א 8 שינוי 4.

נערכה הגדרה של מרכיבי התכנית, נבחנו הזיקות הרצויות ביניהם וגובשו 3 חלופות עיקריות, כאשר נבחרה החלופה המאפשרת לפתח חניון לילה נכון יותר, תוך שמירה על העיקרון של צמידות דופן לפיתוח הקיים ופיתוח על קרקע שאינה בערכיות גבוהה מבחינה אקולוגית.

החלופה שנבחרה הנה חניון לילה צמוד למבואה מדרום, וכן צמצום המוקד הצפוני והוצאת המגורים, הרחבת הספארי צפונה, מוקדי עניין מפוזרים בספארי.
בחניון הלילה הגדרנו צרכים וקהלי יעד - היה לנו חשוב לייצר הפרדה בין שוהי היום לשוהי הלילה.
השטח חולק למתחמים ולכל מתחם נתנו זכויות בניה והנחיות עיקריות לפיתוח.

פרופ' ערן פייטלסון:
התכנית מגיעה לדיון בהתאם לכך שכל בינוי בהיקף נרחב בשמורת טבע מחייב לבוא לפה וכן בסוגיית המתקן ההנדסי.

אינג' אמיר אבישי:
פתרון הביוב כעת הוא של בורות סופגים ולכן לא תיקני.
כשחיפשנו פתרון ביוב – יש בעיה בכל אתרי רט"ג המבודדים, כאשר הנכון הוא להתחבר למערכות האזוריות, היכן שניתן. התכנית לוקחת בחשבון היקף של כ- 80 קו"ב ביום, על פי כמות המבקרים, ומכוונת לפתרון ארוך טווח של התחברות למט"ש האזורי. המתקן ההנדסי כולל תא חירום, תא שיקוע ומתקני שאיבה. תחנת השאיבה תקום בשני שלבים – התחנה תשאב לתחנת סניקה ליד כביש 90, כאשר התכנית מאפשרת גם פתרון זמני, עד יישומו של הפתרון ארוך הטווח (בפועל לא נראה שיהיה צורך בפתרון זמני זה).

שאלה: לאורך המסלול יש תחנות עצירה? שוהים בחוץ?
תשובת מר ערן היימס: לא ניתן לרדת מהרכב כי לא ניתן לגעת בבע"ח. חלק מהרעיון הוא לפתח פעילות, שהייה ממושכת בחניון יום, להרחיב את הפעילות בחניון כמוצר משלים למה שקורה בספארי. אורך המסלול הוא כחצי שעה לכל כיוון.

מר עודד וינר:
יש מתחרים בשטח. פארק תמנע, פארק הציפורים. לפני כמה שנים דנו על אלפי מ"ר להגדיל את המבנים.

אדר' מיכל בן שושן:
יש כבר היום 3 מבנים (מבנה מבואה וחנות – מבנה אודיטוריום, מבנה השירותים - התכנית מכוונת הפיכה שלהם למערכת אחת של מבואה.
בנוסף, יש צמצום של בינוי - מוקד המגורים הצפוני שנצפה מאד מכביש 90 נותן חזית שלא היינו רוצים שכך תראה שמורת טבע מכביש 90. התכנית מרכזת את כלל הפיתוח במוקד אחד.
מבחינת חניון הלילה - החוויה הנופית שהיינו רוצים לתת לשוהים היא חוויה של פתיחות להרי אדום. יש דרך שתוחמת ממערב, בגב הפיתוח, ומרכזת לאורכה את עיקר הפיתוח בחניון (מבני שירותים ומקלחות, מטבח שדה, הצללה).

מר עודד וינר: כמה מטר בנוי מדובר?

תשובת אדר' מיכל בן שושן: במתחם המבואה מדובר על 1,040 מ"ר. כ- 440 מ"ר הסדרה.

חניון לילה 1,450 עיקרי מ"ר וכד' (מציגה את הפרוגרמה ממנה נגזרו זכויות הבניה).

שאלה: לכמה אנשים מתכונן החניון?

תשובת אדר' זוהר זכאי: 250 לקבוצות, 250 למשפחות.

מר ערן היימס: היום מגבילים את החניון ב- 400 מבקרים.

פרופ' ערן פייטלסון: תוספת של 100 לנים בחניון. מה יש בקצה המסלול בצפון? למה שמישהו יגיע לקצה הצפוני?

תשובת אדר' מיכל בן שושן: החוויה היא שונה בנסיעה צפונה ודרומה. לא בהכרח חייב להיות משהו בסוף, הנסיעה עצמה היא חווית הביקור באתר. נתנו אפשרויות לתת בתוך הספארי מגדל תצפית, כלוב דורסים, להפוך אותו להיות עוד נקודת עניין.

מר ערן היימס:

יש 7 מיני בע"ח שונים בספארי, בחלקם מופרדים בתוך המתחם, והנסיעה מאפשרת צפייה בהם. כמו כן , מדובר בשטח צר וארוך, מלחה מורכבת מכמה סוגי נוף. השוליים וצומח בגובה בינוני. המבקר חוצה את שלושת בתי הגידול וטועם מהכל.

אדר' מיכל בן שושן: מבקשים להמליץ על אישור המבואה והחניון החדש ופתרון הביוב.

דיון פנימי:

מר ערן היימס:

התכנית הזו מדברת באותה שפה של תכנית התיירות של המועצה האזורית. אין שבילי אופניים אך מנגישים את המידע. חולות סמר מדרום, שבילי טיול סביב סמר, מקדמים קישוריות של שבילים (Eilat desert trail). בסוף מסתכלים על כל המוקדים, ובודקים איך המקומות האלה מתחברים ומאפשרים הליכה.

שאלה: האם ניתן בלי רכב להגיע לשם? רוב הטיילים מגיעים בלי רכבים.

תשובת זוהר זכאי: אם יהיה ביקוש יינתן מענה.

גב' אורלי זיו: לבטל בורות סופגים במקום בו מערכת השפכים כ"כ קטנה והמערכת עוברת שם במילא הוא מצוין.

החלטה:

1. הוצגה בפני מועצת גנים לאומיים ושמורות טבע תכנית הפיתוח. המועצה רואה שיפור לעומת מצב קיים ומברכת על תכנית הפיתוח וריכוז הלינה בדרום והתפיסה החדשה של אזור הקליטה. התכנית כוללת את הריסת המבנים במתחם הצפוני, ופיתוח המתחם הדרומי ועל כך המועצה מברכת.
2. מועצת גנים לאומיים ושמורות טבע מאשרת את פתרון הביוב כפי שהוצג בפנינו.

ההחלטה התקבלה פה-אחד.

6. תכנית מס׳ 219-0508648: ג/23370 שמורת טבע הבטיחה

מטרת הדיון: מבוקשת המלצת המועצה לאכרזה על שמורת טבע הבטיחה בשטח של כ- 9,990 דונם.

נוכחים מטעם הדיון:

אדר׳ זוהר זכאי - מרכזת תכנון סטטוטורי, חטיבת מור״ן, רשות הטבע והגנים

גב׳ רזיה זהבי – מתכננת מחוז צפון, רשות הטבע והגנים

גב׳ רזיה זהבי:

צפון מזרח הכנרת הוא האזור השמור ביותר של האגם. הבטיחה גובלת בשמורת טבע מוכרזת יהודיה. התכנית כוללת שמורת טבע ימית, ואת הדלתא של ערוצי הנחלים הירדן, משושים, שפך דליות ושפך שפמנון.

היקף השמורה כ- 10,000 דונם. חלקו במים, חלקו מוצף וחלקו ביבשה. מטרת התכנית היא לשמור על רצף בתי גידול לחים של ביצה, לגונות ואגם, כתופעה מיוחדת במינה בארץ. פסיפס ייחודי ומגוון של פלגים וערוצי נחלים, דלתאות מישוריות. על פי סקרים שונים, זהו שטח פעיל מבחינת יונקים, ובים יש גומות קינון של דגי האמנון. במצב הטבעי יש: הצפות ונסיגות עונתיות. אבל משנת 2000 נמצאים במפלסים נמוכים, שטחי חוף נחשפו ולאורך השנים כל השטח שהיה מים התמלא בכיסוי צומח מעוצה. רט״ג יזמה פעילות ממשק אקטיבי, לכריתת יער האשלים בחלקות ניסוי. יער אשלים שמשתלט לא נותן למינים טבעיים לצמוח. בשנת 2013 החל המחקר, והאקולוגים גילו שבמקומות בהם נעשה כיסוח, עושר המינים עלה - מינים של בית גידול לח.

התכנית אושרה להפקדה במחוזית צפון ביום 22.2.18, ובולחו״ף ביום 13.2.19. נערך תיאום עם המינהל ומשרד החקלאות. התיקונים הם בעיקר באזור נחל דליות, כדי להתאים את התכנית לשטח שאושר בוועדת קרקעות עליונה להרחבת משבצת גמלא. בנוסף, גם תיקוני גבולות קטנים בחיבור צפונה לשמורת יהודיה. התכנית אינה מאפשרת הוצאת היתרי בניה. הקמת המבואה בבית הבק תהיה רק בכפוף להגשת תכנית מפורטת לאישור הוועדה מחוזית ובהתאם לתמ״א 4/8.

מוקדי הפיתוח המוצעים בשמורה:

תא שטח 16 : צומת הכניסה לזאכי ומגרסה - חניון יום, חניה.

בית הבק קיים בשטח למעלה מ-100 שנה. כיום בהליכי אכיפה לפינוי הדייר שקיבל חוזה שכירות מעמידר לפני שנים רבות, רועה בשטח השמורה. לאחרונה, רט״ג והדייר והגיעו להסכם גישור ביבת משפט על הליך הפינוי.

שביל סובב כנרת בתחום שמורת טבע, ומתואם עם תכנית מאושרת תמ״א 13/13.

שאלה: האם הכניסה לשמורה בתשלום?

תשובת רזיה זהבי: התשלום הוא בכניסה לשמורת המג'רסה. מי שבא לזאכי יכול להחנות בזאכי ולטייל ללא תשלום. השמורה קולטת קהל כל השנה, ותחילת עונת הטיולים במים היא מאפריל עד אוקטובר.

החלטה:

מועצת גנים לאומיים ושמורות טבע ממליצה על הכרזת שמורת טבע הבטיחה בשטח של כ- 9,990 דונם.

ההחלטה התקבלה פה-אחד.

7. תכנית מס' 201-0539981: שמורת טבע נחל יחיעם הרחבה ג/23896:

מטרת הדיון: מבוקש שינוי יעוד של כ- 970 דונם של יער טבעי לשימור לייעוד שמורת טבע ועוד 0.8 דונם של יער טבעי לטיפוח לייעוד שמורת טבע, לפי סעיף 13 בתמ"א 22 שינוי 4.

ומבוקשת המלצת המועצה לאכרזה על ש"ט נחל יחיעם הרחבה בשטח של כ- 4,063 דונם.

נוכחים מטעם הדיון:

אדר' זוהר זכאי - מרכזת תכנון סטטוטורי, חטיבת מור"ן, רשות הטבע והגנים

גב' רזיה זהבי – מתכננת מחוז צפון, רשות הטבע והגנים

גב' רזיה זהבי:

שטח התכנית חשוב ביותר לשימור ולכן מומלץ להכריז עליו כשמורת טבע. נחל יחיעם ויובליו – בסקר דש"א הוא הוגדר בערכיות המקסימלית מבחינת נוף ומבחינת רצף שטחים פתוחים.

התכנית בחלקה תמ"א 8, אשר מרחיבה את נחל יחיעם המוכרז.

מטרות התכנית:

1. הבטחת קיומן של רצועות שטחים פתוחים טבעיים המהווים מסדרונות אקולוגיים בכיוון צפון-דרום לשמירת רצף בין השמורות נחל כזיב – נחל שעל – תל מרווה-נחל יחיעם – נחל בית העמק, בתוך סביבה עם פיתוח מואץ של הרחבת מחצבת אשרת, הרחבת מאגרים, הרחבת הכשרות חקלאיות והרחבת ישובים.
2. חיבור יובלי הנחל עם הערוץ המרכזי והרחבת כתפיי הנחל לחיזוק ההגנה על הערוץ הצר של הנחל.

שמורת הטבע כוללת צומח נדיר, עולם חי עשיר ואתר מורשת עתיקה וחדשה של גבעת חורבת כניסה. במקום שרידים ארכיאולוגיים מתקופת הברזל והתקופה הרומית. לגבעה זו חשיבות של הבטחת המסדרון האקולוגי מהיחידה הצפונית של הערוצים כזיב, שעל וגעתון אל היחידה הדרומית של הערוצים יחיעם ובית העמק.

אנו מתואמים עם הרחבת מחצבת אשרת.

לבקשת רשות מקרקעי ישראל צומצם שטח השמורה באזור כפר ורדים, תוך שימור האזור כמסדרן צר המקשר בין תל מרווה מצפון לנחל יחיעם דרום ברוחב של 200-600 מטר על בסיס גבולות החלקה.

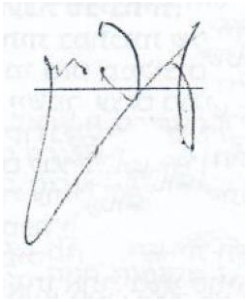
החלטה:

1. מועצת גנים לאומיים ושמורות טבע ממליצה על שינוי יעוד של כ- 970 דונם של יער טבעי לשימור לייעוד שמורת טבע ועוד 0.8 דונם של יער טבעי לטיפוח לייעוד שמורת טבע, לפי סעיף 13 בתמ"א 22 שינוי 4.
2. מועצת גנים לאומיים ושמורות טבע ממליצה על הכרזת שמורת טבע נחל יחיעם הרחבה בשטח של כ- 4,063 דונם.

ההחלטה התקבלה פה-אחד.

רשמה: דפנה גימון, מרכזת המועצה

מאשר את הסיכום:

פרופ' ערן פייטלסון – יו"ר

העתקים:

ח"כ זאב אלקין - השר להגנת הסביבה

מר ישראל דנציגר - מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה

מר שאול גולדשטיין - מנכ"ל רשות הטבע והגנים

גב' דלית זילבר - מנהלת מינהל התכנון, משרד האוצר

גב' ירדן כהן - מזכירות הוולנת"ע, משרד האוצר